ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. д.н. Петър Борисов Борисов

професор в **област на висшето образование** 3.0. „Социални, стопански и правни науки", **професионално направление** 3.8. „Икономика", научна специалност: „Организация и управление на производството по отрасли и подотрасли"

Аграрен университет – Пловдив

1. Обща информация

Рецензията е изготвена на основание на заповед на Ректора на ВУАРР №РАС-11/16.02.2026 г. за определяне на състав на научно жури за защита на дисертационен труд за придобиване на НС „доктор на науките" и решение на научното жури от неговото първо заседание на 19.02.2026 г.

Автор на дисертационния труд	доц. д-р Светлана Ивановна Страпчук
Тема на дисертационния труд	Financial Support for Sustainable Development of Agricultural Enterprises in the Process of Transition to a Circular Economy
Област на висше образование	3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление	3.8. Икономика
Докторска програма	„Финанси и банково дело"
Първично звено	Катедра „Икономика и финанси"
Наименование на висшето училище	Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – гр. Пловдив
Приемащо структурно звено	Департамент по икономика и управление
Научни ръководители	Не се изисква

2. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Светлана Страпчук е утвърден учен с международен академичен профил. Придобива докторска степен по икономика през 2014 г., а впоследствие развива академична кариера като доцент в Харковския национален университет „В. Н. Каразин“ в Украйна.

Научните ѝ интереси са в областта на устойчивото развитие, на кръговата икономика, на аграрната икономика и устойчивите финансови модели. Кандидатът има значителна международна активност, участие в проекти и висока публикационна продуктивност.

3. Общо описание на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява мащабно научно изследване, посветено на финансовите механизми за подкрепа на устойчивото развитие на аграрните предприятия в условията на преход към кръгова икономика.

Дисертацията е структурирана в увод, пет глави, заключение, списък с публикации и приложения, с обем над 470 страници и богата емпирична база.

Темата е с висока научна и практическа значимост, тъй като съчетава в едно аспекти от устойчивото развитие, аграрната икономика и финансирането на зеления преход.

4. Оценка на структурата и методологията

Структурата на труда е логично изградена и демонстрира висока степен на научна зрялост. Изследването следва последователна логика — от теоретична систематизация, през методологично моделиране, до емпирична апробация и формулиране на приложни решения.

Методологично трудът се базира на интердисциплинарен подход, включващ иконометричен анализ, индикаторни модели, клъстерен анализ, библиометрия и казусни изследвания. Особено ценна е разработката на интегрални индекси за устойчиво развитие и модели за финансиране на кръгови аграрни практики.

5. Оценка на съдържанието и научната значимост

Съдържанието на дисертационния труд се отличава с висока научна комплексност и интердисциплинарен характер, което съответства на изискванията към изследвания за придобиване на научната степен „доктор на науките“. Авторът

разработва мащабна аналитична рамка, която интегрира устойчивото развитие, кръговата икономика и финансовото осигуряване на аграрния сектор. Тази концептуална интеграция е безспорно достойнство на труда и го позиционира в актуалните научни дебати, свързани със зелената трансформация на икономиката.

В теоретичен план дисертацията демонстрира задълбочено познаване на съвременната международна литература и водещите концепции в областта на устойчивото развитие. Авторът успешно систематизира разнообразни научни подходи и изгражда цялостна теоретична рамка. Въпреки това, на места изложението придобива описателен характер, като обемът на теоретичния обзор би могъл да бъде по-синтезиран за сметка на по-ясно изведена авторова концептуална позиция.

Методологично трудът впечатлява със стремеж към изграждане на сложен аналитичен инструментариум, включващ индикаторни системи, интегрални индекси и многофакторни модели. Това свидетелства за висока изследователска амбиция и методологична компетентност. Наред с това, в отделни части би могло да се търси по-ясно разграничение между авторови методологични решения и адаптация на вече съществуващи модели, което би засилило степента на методологична оригиналност.

Емпиричната част на дисертацията е мащабна и аналитично наситена, което представлява едно от основните ѝ достойнства. Авторът успешно комбинира макроикономически и микроикономически анализи, като извежда системни зависимости между устойчивостта на предприятията и финансовата им обезпеченост. В същото време част от емпиричните резултати биха могли да бъдат представени в по-синтезиран вид, с по-ясно открояване на ключовите изводи и тяхната добавена стойност спрямо съществуващите изследвания.

Научната значимост на труда се проявява най-силно в разработването на концептуален модел за финансово подпомагане на устойчивото развитие в условията на кръгова икономика. Предложеният модел има потенциал за теоретично и приложно развитие, но неговата апробация би могла да бъде допълнително разширена чрез по-широки сравнителни анализи или емпирична валидация в различни икономически аспекти.

Особено положително следва да се оцени използваният интердисциплинарен подход от автора, който съчетава икономически, екологични и управленски перспективи. Тази многопластовост повишава научната стойност на изследването, но същевременно води до известна неравномерност в дълбочината на отделните анализи. В

бъдещи разработки би могло да се търси по-ясно фокусиране върху финансовото ядро на изследването, което е и основната му заявена научна идентичност.

Практическата ориентация на дисертацията е ясно изразена, чрез предложените механизми за устойчиво агрофинансиране и формулираните препоръки към политики и институции. Тези резултати имат потенциал за реално приложение, особено в контекста на европейските политики за зелена трансформация. В същото време тяхната приложимост би могла да бъде допълнително засилена, чрез по-конкретни сценарии за внедряване или количествена оценка на ефектите.

В обобщение може да се заключи, че дисертационният труд представлява мащабно и концептуално значимо научно изследване, което обогатява съществуващите знания в областта на устойчивото развитие и аграрното финансиране. Наред с безспорните си достойнства, разработката оставя възможности за по-нататъшно задълбочаване на методологичната оригиналност, емпиричната валидация и степента на аналитична синтезираност. Тези бележки обаче имат по-скоро препоръчителен характер и не намаляват цялостната висока научна оценка на труда.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е изготвен в съответствие с академичните изисквания за дисертационен труд и коректно отразява основните параметри на дисертационното изследване. В него ясно са представени:

- актуалността на темата и нейната научна обоснованост;
- целта, задачите, обектът и предметът на изследването;
- изследователските хипотези и методологичната рамка;
- основните резултати и приносите на автора.

Авторефератът притежава подобна структура, както тази на дисертацията, включително описание на петте глави и използваните методи, което позволява да се добие ясна представа за научната логика на изследването. Отразени са както теоретичните разработки, така и емпиричните резултати, включително разработените индикаторни модели и финансови механизми.

Положително впечатление прави аналитичният характер на изложението и добрата степен на съответствие между автореферата и дисертационния труд. Представянето на хипотези, методи и резултати е систематизирано и аргументирано, което улеснява възприемането на научните приноси.

В обобщение може да се заключи, че авторефератът е представителен, съдържателен и изпълнява адекватно функцията си на синтезирано представяне на дисертационния труд.

7. Научни и научно-приложни приноси

В дисертационния труд и научните публикации по темата на труда могат да се определят общо 6 научни приноса, които аз определям по следния начин:

7.1 Научни приноси:

- Обогатяване и развитие на теорията за устойчивото агрофинансиране;
- интеграция на устойчиво развитие и кръгова икономика в единна теоретична рамка;
- Разработени индикаторни модели за оценка на устойчивостта в сектора.

7.2 Научно-приложни:

- Разработени модели за финансиране на кръгови аграрни практики;
- Предложени механизми за устойчиво агрофинансиране;
- Формулирани препоръки за политики и институционална подкрепа в областта.

8. Публикационна дейност

Публикационната дейност на кандидата е обемна, тематично последователна и ясно обвързана с проблематиката на представения дисертационен труд. Наличието на публикации в международни научни издания, включително индексирани в Scopus и Web of Science, свидетелства за висока научна активност и международна разпознаваемост на автора. Научната продукция се отличава с концептуална цялост и позволява да бъдат обособени приноси в няколко ключови тематични области.

1. Приноси в областта на устойчивото развитие и зелената икономика. Значителна част от публикациите са посветени на теоретичните и методологични аспекти на устойчивото развитие. В тях авторът развива концептуални модели за оценка на устойчивостта, разглежда връзката между икономически растеж и екологични ограничения и предлага индикаторни подходи за измерване на устойчивото развитие на предприятия и сектори. Тези разработки допринасят за систематизиране и надграждане на съществуващите научни постановки в областта на устойчивата икономика.

2. Приноси в областта на кръговата икономика. Втора тематична група публикации е свързана с кръговата икономика и нейната приложимост в аграрния сектор. Авторът анализира принципите на ресурсна ефективност, повторна употреба и затворени производствени цикли, като предлага адаптирани модели за внедряване на кръгови практики в селското стопанство. Тези публикации имат съществен принос за пренасянето на концепцията за кръговост от индустриалния към аграрния контекст.

3. Приноси в областта на аграрната икономика и устойчивото развитие на селското стопанство. Съществен дял от научната продукция е насочен към устойчивото развитие на аграрните предприятия. В тези изследвания авторът анализира факторите, влияещи върху конкурентоспособността и устойчивостта на селскостопанските производители, както и ролята на иновациите и институционалната среда. Публикациите обогатяват аграрно-икономическата литература чрез интегриране на устойчивостта като водещ аналитичен критерий.

4. Приноси в областта на финансовото осигуряване на устойчивото развитие. Особено значими са публикациите, посветени на финансовите аспекти на устойчивата трансформация. В тях авторът разглежда финансовите механизми като ключов инструмент за насърчаване на устойчиви бизнес модели, анализира възможностите за устойчиво и зелено финансиране и предлага концепции за интеграция на финансови инструменти в прехода към кръгова икономика. Тази група публикации формира научното ядро на хабилитационния труд.

5. Приноси в областта на методологията и индикаторните модели. Отделна група публикации е посветена на разработването на методологични инструменти за анализ и оценка. В тях се предлагат интегрални индекси, индикаторни системи и аналитични модели за измерване на устойчивостта и ефективността на предприятията. Тези разработки имат висока научна и практическа стойност, тъй като предоставят приложими инструменти за бъдещи изследвания и политики.

В обобщение, публикационната дейност на кандидата се характеризира с тематична последователност, интердисциплинарен обхват и ясно изразена научна еволюция. Публикациите не само отразяват развитието на научните идеи, заложени в дисертационния труд, но и демонстрират устойчив изследователски профил и международна научна видимост. Това дава основание да се приеме, че публикационният профил на учения напълно съответства на изискванията за присъждане на научната степен „доктор на науките“.

9. Критични бележки и препоръки

Наред с безспорните научни достойнства, могат да се направят някои препоръки. На места изложението е силно обемно и би могло да бъде по-синтезирано, особено в теоретичните части. Бъдещи разработки на автора могат да разширят сравнителния анализ с други държави и да задълбочат финансовите измерения на ESG инструментите. Тези бележки имат препоръчителен характер.

10. Заключение

Представеният труд представлява завършено, оригинално и значимо научно изследване с висока теоретична и практическа стойност. Авторът демонстрира научна зрялост, методологична компетентност и международна видимост. На тази база давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка на представеният за рецензиране дисертационен труд. Считам, че дисертационният труд напълно отговаря на изискванията, заложени в Закона за развитие на академичния състав на Република България и неговият Правилник за приложение за присъждане на научната степен **„доктор на науките“**. Предлагам на научното **жури да гласува също положително и да присъди НС „доктор на науките“ на кандидата доц. д-р Светлана Ивановна Страпчук** в научна специалност „Финанси и банково дело“.

Дата:……

Член на научното жури:……

/проф. дн Петър Борисов/